

Előfizetési árak:

Félsz évre	6 frt — kr.
Élve	3 > — >
Negyedévre	1 > 50 >
Egy óra	— > 50 >
Egyes szám ára	8 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.

(Nádasy-féle ház)

hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

(PÉCSI HIRLAP.)

Megjelenik hetenként kétszer: **szerdán és szombaton.**

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kéziratok vissza nem adatnak

Hirdetések

a kiadóhivatalban vétetnek föl.

Egyes számok kaphatók:

Weidinger N. utóda Domján I., Valentin K. fia (Széchenyi-tér), Hochrein József és fiai (Széchenyi-tér), Köszl János (fő-tér), Böhm Manó (fő-utca) papir- és könyvkereskedéseiben.

A függetlenségi párt ügye.

A függetlenségi és 48-as pártkör, másrészt a pártkörből kilépett képviselők delegáltjai július 18-án bevégzett tanácskozásai eredményeként együttes jelentést terjesztenek a pártkör, valamint a kilépett képviselők értekezlete elé. Ez okmány teljes szövegben a következő:

Együttes jelentés.

melyet alólirottak egyrészt a függetlenségi és 48-as pártkör, másrészt az e körből kilépett képviselők értekezlete elé terjesztenek.

Alólirottak megbízatásukhoz képest folyó 1893. évi július 17-én a pártkör helyiségében összejöttek s mindenekelőtt a kilépett képviselők megbízottjai hazafias és hálás köszönetüket jelentették ki a pártkör azon határozataért, melylyel az egyesülési tárgyalás kellő alakban lehetővé tétetett s a pártkör megbízottjai kijelentették, hogy a pártkörü értekezleten nyilvánított hangulatnak megfelelő, egyesülés reményében hazafias örömmel üdvözlük a pártkörben megjelenő megbízott képviselőket.

Ezután közösen abban állapodtak meg, hogy a tárgyalás során át felmerülő kérdéseket élő szóval s bizalmasan vitatják meg s a tárgyalás eredményét lehető rövidséggel összegezve, együttesen foglalják írásba.

A kilépett képviselők előterjesztése következő:

A kilépés indoka a május 19-iki indítvány leszavazása volt. Ez indok ma is fennáll, tehát az egyesülés utjából ezt kell elhárítani. Ehhez azonban Kossuth Lajos nagy hazánkfia, nézetéhez képest, célszerű lesz még egyéb vitás kérdések elintézése is. Mindezek alapján a kilépett képviselők óhajtása ez.

I. A párt neve függetlenségi párt legyen, mint volt 1884 előtt, tehát a párt nevéből az „és 48-as“ hagyassék ki. Mert a 48-as jelző vagy azt jelenti, a mit a „függetlenségi“, vagy mást jelent s ez esetben megzavarja a politikai felfogást; továbbá mert a 48-as jelző kihagyásával az Ugron Gábor és elbarátai által alkotott párttól való megkülönböztetés és elnevezésben is nyílt kifejezésre jut, a mi pedig politikai okokból célszerű.

II. A „personal unio“ szó hánytorgatása mellőztessék, minthogy ez sem nem törvénybeli, sem nem szabatos jelző; mert különböző pártok különböző időkben egészen különböző, sőt ellentétes alakulást értenek alatta. A kilépettek is csak úgy az alkotmány alapján állanak, mint a pártköriek s a fejedelem személyének azonossága, s ennek közjogi s államjogi jelentősége az 1891 december 31-ikén kelt választási szövegben tisztán ki van fejtve.

III. A delegációbamenés kérdése

nyílt kérdésnek nem hagyható s a párt eddigi álláspontján marad.

IV. Más politikai elveken alakuló pártokkal sem „fegyverbarátság“ címén, sem más címen semmi szövetkezés fenn nem állhat, minthogy eléle szövetkezés, miként fájdalmas tapasztalatok bizonyítják, a párt benső egyetértését megzavarhatják.

V. A 48-iki eszmék megvalósításának, a szabadelvű haladásnak kérdéseiben a párt szilárdan megmarad a választási Szózat s az 1892-iki felirat elvei mellett s míg egyrészt a vallásfelekezetek egyenjogúságát biztosító intézményeket tisztán fentartja, sőt azok teljes kiépítésére törekszik; másrészt az egyházpolitikai gyökeres reformokat, a mint azok szüksége már fölmerült, határozottan támogatja, illetőleg követeli, dacára annak, hogy azok egy részét ez idő szerint a kormány is magáévá tette. Hogy pedig e tekintetben félreértés föl ne merüljön s ellenkező törekvés a párt kebelében ne érvényesüljön: ez pártkérdéssé teendő.

Ez előterjesztésre a pártkör megbízottjai következő észrevételt teszik:

I. pontra: A párt nevének megváltoztatását sem szükségesnek sem időszzerűnek nem tartják, minthogy e név kilencz év óta használtatik s a kerületek és vidéki pártkörök is tetemes részben e név alatt szervezkedtek, a legközelebbi választás pedig igazolta, hogy e név da-

A „Pécsi Figyelő“ tárczája.

Nász után.

(Egy el nem mondott lakodalmi tósz.)

Asszonyom, egy bolondos golyó akadályoz abban, hogy én is kivegyem részemem a zaj és lármából, az örömből és boldogságból, melylyel az ilyen lakodalom járni szokott.

Egy bolondos golyó, mely az Ön védelmében furódott oldalamba váratlanul. (Az a ficzkó minden várakozás ellenére, valamennyünk meglepetésére nagyszerűen ló, amely körülményt más alkalmaknál nagyon meg tudnék dicsérni, csak ne épen rajtam mutatta volna be ügyességét.)

Nemde, meglepi, hogy oly egyén verekedett meg önért, akit nem ismer és aki önt nem látta. A helyzet megértésére azonban elég kijelentem, hogy Sanyi, eddig a mi Sanyink, most egyedül öné, nekem és nekünk régi, jó barátunk, s hogy az a ficzkó, ki a mondott módon fosztott meg az önök lakodalma örömeitől, elég szemtelen volt önről becsmérlőleg nyilatkozni.

Pedig (még mentegetnem kell a ficzkót) csak annyit mondott, hogy nincs asszony a világon, kit érdemesnek tart a Sanyi nevére és ebben volt legalább is annyit dicséret, mint becsmérlés, ámde, ha mi valame, yien az önök eljegyzési híret szó nélkül (hogy én hogyan, később tudja meg) fogadtuk, nem illett tőle

magát így fejeznie ki, előttem, ki nagymestere valék neki is, Sanyinak is.

Szolgáljon azonban elégtételül önnek, asszonyom, hogy ő is, az a többször említett ficzkó is bünhődött elhamarkodott mondásáért, mert ha sikerült is neki engem rövid pár hétre ágyhoz szegezni, hát — ő még rosszabbul járt nálamnál.

Az ő golyója oldalamba batolt csak, ahol keveset aggat; de az én golyóm jobbkarját fúrta keresztül és így nem teheti azt, amit én, irni önnek asszonyom, megirni legalább azt, amit a bolondos golyók nélkül ékes szavakban szám mondott volna el önöknek ott, a lakodalmas asztal fölött, csillárok ragyogó fényözöne alatt, teli poharak vig csengése között.

Nem tudom, Sándor barátom a papi áldás után hova, merre ragadta önt; — a Tatra vadregényes bérczei, vagy Schweicznak tartarini Tarascon megirta modernizált jéghegyei, avagy Itália örökszép mosolygó ege alatt kóborolnak és suttognak egymásnak édes, édes szavakat, váltanak hosszú pillantásokat, forró kézzorításokat; mondom, nem tudom, merre járnak, hanem, akár a szajnaparti Babel zürzavaros lármájában, akár a Björnefeld félemlatesen főséges zuhatagjainál, akár pedig Velence holdvilágította gondoláiban — támaszkodjék erősen arra a szilárd férfikarra, amelyikben épen annyi a gyengédség, mint az erő.

Mire e sorok kezeihez jutnak, már asszony; szerető, szeretett hitves.

A leányélet édes, mosolygó, ábránddalteli világából ragadta ki barátom; odakapcsolta magához az isteni, emberi és a szerelem törvényei hármasság, erős lánczával; átültette egy másik, kevésbé ábrándos, de annál szebb, mert valóságos világba, a házaseletbe, ahol nincs aranyos napragyogás, hanem csak világos napfény: ahol nincs mosolygó ábránd, hanem egészséges realizmus, amelyben ha néha be-beborul az ég, ha villámok cikáznak és „az ur szava bömbölve szól“ — meg ne ijedjen: támaszkodjék erős benső meggyőződéssel arra az edzett férfikebelre, mely megvédi, megoltalmazza az élet viharjai elől a hozzásimuló folyondárt.

Az élet nehéz és küzdelmes.

Nem járunk virányos mezőkön, nem szedünk mindig ibolyát csörgedező patakocskapartjain; az idyll csak a lány boldog álmaiban létezik s a verőfény nem kívülről világít befelé kedélyünkbe. Mese a lovagregény, mese a troubadurság; sohasem léteztek azok, legföljebb egynémely eszményeiben fölmagasztosult poéta forrón ittas képzeletében.

De, ha az élet terheit tudva, öntudatosan viseljük, örömmel küzdve meg viszontagságival, ha ezen küzdelmek dacára megmarad szívünkben az öntudatos megnyugvás derüje, ha a csalódás nem hagy irt bennünk, hanem újabb, kedvesebb reményt kelt, ha hitünk tántoríthatlan megáll minden veszedelmek, minden viharok közepette, — ha a nő legmagasabb ideálját a munkás, dicsvágyó férjében találja, ha a férfi

czára, a választók az Ugron-féle 48-as párttal sem pártunkat, sem programunkat össze nem tévesztik. Végül a párt nevének megváltoztatása nagy vitát idézne fel, a melyet kerülni kell.

II. pontra: A „personalis unio” oly értelemben irányadó a pártra, a mint a párt maga értelmezi s minthogy az 1884-iki programban ez benne foglaltatik, ennek akár kihagyása, akár más szavakkal pótlása igenis félreértést szülhetne s ma semmiképen sem volna indokolható. E kérdés fölvetése az alapprogram feszegetését vonná maga után, mely mindig nagy vitákkal s gyakran szenvedélyeskedéssel szokott járni, tehát épen az egyesülés és benső béke érdekében óhajtandó e kérdés mellőzése.

III. pontra: A delegáció kérdésében a pártkör teljesen egyetért a kilépett képviselőkkel, nem is merült e tárgyban fenn semmi kétség, tehát ez tárgytalan s azért mellőzhető.

Általában az első három pontra, mint közjogi természetűre nézve megjegyzi, hogy — miként Hefi Ignác hangsúlyozza — Kossuth Lajos nagy hazánkfia, forrón óhajtja az egyesülést s eme régóta ismert nézeteit az egyesülés akadályának tekinteni egyáltalán nem akarja.

IV. pontra: A pártkörbeliek semmit sem tudnak arról, hogy akár fegyverbarátság címén, akár más czímen egyéb pártokkal valamiféle szövetkezés állna fenn. Állandó szövetkezést nem is akar, tudomásuk szerint, senki, s ha az ellenzéki pártok néha némely kérdésben egyetértenek s a választásoknál némely kerületben a kormánypárt ellen összefognak, ez mindig incidencialis taktikai dolog. Egyébiránt az állandó szövetkezés kizárására nézve, ha ez netalán valamikor fölmerülne, a kilépettekkel egyetértenek.

V. pontra: E pontot tartják az egyesülés kérdésében ez idő szerint a legfontosabbnak. Minthogy azonban a pártkör által május 19-én elfogadott Thaly-féle indítványban mind a választási Szózat, mind a felirat felemlített s irányadónak kije-

lentetett s minthogy a pártkörnek csak nagyon kevés tagja van, ki az egyházpolitikai reformok szükségét ne érezné vagy azokat elvileg ellenezné; ez okból ebben az egyesülésnek akadályát nem látják. Minthogy pedig az a néhány tag is, ki esetleg a javaslatokat netalán ellenezné, a párt függetlenségi elveit híven követi s végre is ez a fő szempont, melynek minden mást alá kell rendelni, ennél fogva azok kizárását nem tartják megengedhetőnek, és pedig annál kevésbé, mert önként érthetőleg a pártkör a javaslatokkal szemben az elvi támogatás mellett is a politikai bírálat jogát változatlanul fenntartja.

A kilépett képviselők ellenészrevétele következő:

Az egyházpolitikai reformokra s illetőleg a pártkörbeli képviselők egy részének a reformok tárgyában való állásfoglalásra nézve ők a helyzetet másként látják. Képviselők kizárását ők nem kívánják; de azt a politikai pártok természetével s a pártok törekvésének sikerével össze egyeztetetetlennek tartják, hogy egy és ugyanazon párt egy része egy irányban, más része más irányban fejtsen ki akcióit. A pártkörben benső egyenlenségre, kifelé pedig a párt tekintélyének csökkenésére vezethet, a párt egységes törekvését pedig minden esetre veszélyezteti. A legkevesebb, a mit óhajtának, abból áll, hogy a párt mondja ki, hogy mindazoktól, kik a párt programját az egyházpolitikai reformok kérdésében nem támogatják, határozottan elvárja, hogy sem a parlamentben, sem a sajtóban, sem a megyékben és kerületekben ellenakcióit ki nem fejtenek, sőt minden ellenakciótól távol maradnak.

Ennek elfogadása esetén az óhajtott egyesülés létrejöttének föltétele mellett a megbizottak ajánlani fogják megbízóknak, hogy az előterjesztés I—IV. pontjaitól tekintsenek el.

A pártkör megbizottjai erre kijelentik:

A javasolt határozatot tárgyalni akkor látják időszerűnek, a mikor az egy-

Ugyan asszonyom, kedves, jó asszonyom, miért is vitte el mitőlünk a barátunkat, akit szerettem mikor még kétszázán valánk és akire az évek hosszu során elpártoltakra pazarolt szeretetem dús örökségképen szállott? Miért csalogatta, édesgette magához syrenarczával, mosolyával addig, miglen csak itthagya ezt a mi kedélyes, mindig vig, mindig gondtalan, szabad agglégényi körünket, hogy külön otthont, tündérországot alapítson, s belevigye önt mint szive királynéját?

Nem fél asszonyom a tette következményeitől; bizik csáberejében annyira, hogy az kihasson a földi lét végeig s bizik önönmagában, állhatosságában?

Bizony, asszonyom, nagyon, de nagyon kell őt szeretnie, ha valamennyiünkért kárpótolni akarja.

Azonban, lamentációm kései. Sándor nevére tette önt és nekem ebbe a megmásíthatlan ténybe bele kell nyugodnom.

Hanem, egyre kérem, egy szivességre, barátságra.

Nemde elhiszi, hogy én Sándort szeretem?

Nos, ha elhiszi, tegye meg nekem azt a barátságot akkor, ha majd megunta őt, mondja meg neki, hogy az én szivem mindig elébe dobog, hogy az én karjaim mindig tárvák — küldje őt vissza énhozzám, mihozzánk.

Ugyebár, megteszi?

Hiszen jó szivét annyira dicsérte előttem Sándor.

Ismeretlen barátja

Pipulusz.

házipolitikai reformjavaslatok előterjesztetnek s a pártkör által tárgyalatnak. Akkor azonban ők is czélszerűnek vélik és ők is javasolni fogják annak kimondását, hogy az ellennézetűek minden ellenakciótól tartózkodjanak.

Végül javasolták a pártkör megbizottjai, hogy az esetre, ha az egyesülés létrejön, az egyesülés következő közös kijelentéssel formuláztassék:

Ugy a pártkör tagjai, mint a körből kilépett képviselők beható tanácskozás után arra a meggyőződésre jutottak, hogy valamint a közjogi kérdésekben, úgy az egyházpolitikai reformkérdéseiben is teljesen azonos elvi alapon állanak s a kölcsönös félreértések kölcsönösen és teljesen eloszlátvák.

Ezután az összes megbizottak közösen megállapodtak abban, hogy e jelentés két egyenlő példányban készítve és aláírva úgy a pártkör, mind az abból kilépett képviselők elé terjesztessék.

Kelt Budapesten, 1893. év jul. hó 18.

Eötvös Károly s. k.	Just Gyula s. k.
Nagy Gyula s. k.	Hefi Ignác s. k.
Horváth Ádám s. k.	Kun Miklós s. k.

Hogy óvakodjunk a tüdővésztl?

O'svath Albert fővárosi rendőrorvos a belügyminiszter megbízásából népszerű alakban leírta a tüdővész keletkezésének, elhúrozolásának s terjedésének okait és módjait, s az ez ellen való óvórendszabályokat. A belügyminiszter e kis munkát füzetekben szétküldötte a törvényhatóságoknak, hogy a nép közt terjesszék. A megye alispánja a szolgabiroóságok útján már intézkedett e füzetek kiosztása iránt, s mivel a lapok is nagyban segítik a terjesztést, elküldött hozzánk is egyet a füzetekből, hogy tartalmát használguk föl. Mi egyes részeit közöljük e kis fölolvasszerű ismertetésnek.

Száz meg száz betegség leskelődik az ember életére születése percétől halála órájáig. De e száz meg száz betegség közt alig van féltelmesebb, alig van elterjedtebb, s alig van olyan, mely több embernek ásná meg kora sirját, mint a gümőkör.

Ez a gümőkör leggyakrabban a tüdőt támadja meg, de előfordulhat a csontokban, az agyvelő hártáin, a bőrön, a gégeben, a test mirigyeiben és egyéb részein is.

Ha a tüdőt támadja meg a gümőkör, akkor tüdővész fejlődhetik ki. Iszonyu betegség, mely az élet minden korában pusztítja ugyan az embereket, de mégis legördöklőbb szokott lenni az ifju korban.

Azok, kiket a tüdővész meglep, egyszer csak elkezdenek köhécselni, gyakran vért, majd meg véreset köpnek, arcuk bőre megfinomodik, olykor a közepén rózsás lesz, hangjuk rekedtessé válik, majd lázakat kapnak. Később mind jobban soványodni kezdenek, esténként, reggelénként lázas állapotba jutnak, étvágyuk elvész, munkára való kedvök apad, lélegzésük gyorsabb lesz. A test mindinkább soványodik, a bőr halványabb lesz, a beteg éjjelenként erősen izzad, a köhögés nagyobb fokot ér el, néha valósággal szivszakgató, s a beteg sok csunya, zöldes-sárgás, gennydséggel vegyült nyálkát köp ki. Az örökös forróság miatt a test ereje mindig jobban és jobban vész, s a végül bekövetkezni szokott hasmenés végkép kiapasztja a test erejét.

Néha gyorsan folyik le a tüdővész, de sokszor több esztendőn át is tart. Közbe-közbe a beteg állapota — kivált nyáron — türethető is, de ősszel és tavasszal rendszerint rosszabbodás áll be, minek előpostája sokszor egy-egy nagyobb foku vérköpés.

Mikor a hasmenés és a forróság együtt kinözzák és sorvasztják a beteget, az rendszeren már ágyában fekszik, a honnan nem is igen szokott kikerülni, csak akkor, mikor kiviszik a szép virágos temetőbe.

Az orvosi tudomány ma már, kizárva minden kétséget, megállapította azt, hogy a tüdővész ragadós betegség. Ha megkapja a család egy

alkotó erejét nem ittas szerelemben, hanem nője megnyugtató, benső szeretetében keresi, akkor — meg van az alapköve állandó boldogságnak, akkor a verőfény belülről, szivünkől árad széjjel, kifelé és a küzdelemteljes, nehéz életet találja szépnek, kívánatosnak.

Azonban „el ti komoly képek.”

Nem volt céloim, szándékom, hogy erkölcsi prédikációt tartsak a nászutjából hazatérő ifju asszonynak, én, ki még csak — nős sem vagyok s ki azt sem tudom, mi érzést kelt, ha imádott asszony puha kacsója simítja el férj uram homlokáról a gondokozta redőket.

De hát, ama tudatomnál fogva, hogy én magam házasesetre teremtve nem vagyok és az ebből folyó szilárd elhatározásomnál, hogy a Saulus király ösapámig visszanyuló családfámnak én leszek utolsó, nem virágában letört, hanem a társadalomra és a világra hajlamaim és meddő voltomnál fogva hasznavehetetlen, ilyképen egyedültségben elszáradt utolsó sarja, keserű örömmel tapasztalom, mint pártolnak el lassudan mindazok, akik ideig óráig bár szándékosan vagy anélkül is oldalamon valának és valahányszor egyike-másika szint vall, átszökik — az édes ellenfélhez, fájdalmas elégtétellel mondogatom, — megint egygyel kevesebb.

Pedig, hajh! abból a kétszázból, kik egykor együtt lapdázunk a puha gyepen és szidtuk közös erővel a professzorokat, ma már alig vagyunk öten-hatan és ezek között is én vagyok a legvénebb.

S amit nem tettem eddig, most teszem: panaszkodom.

tagja, az rendszeresen megfertőzteti betegségével többi hozzátartozóját is.

Ez előtt is sokan voltak, a kik ragadósnak tartották a heptikát, de minthogy annak lefolyása sokszor lassu, s nem volt nagyon szembetűnő egyik betegnek a másiktól való megfertőztése, többen voltak még a doktorok közt is, a kik nem tartották ragadós bajnak, s e hit terjesztése által szintén elősegítették annak terjedését.

Az volt az általános meggyőződés a tüdővész eredetéről, hogy szüleitől örökli azt is a gyermek, mint annyi más mindent: jót, rosszat.

Hiszen való igaz, hogy a tüdővész szüleitől származott gyermekek magok is könnyen tüdővészbe esnek. De — bár több tudós azt állítja, hogy a gyermek gümőkórosan jöhet a világra, mégis annak, hogy a tüdővész embereket gyermekei is könnyen hasonló bajba esnek, nem az a természetes magyarázata, hogy szüleitől öröklik azt, hanem az, hogy egyfelől beteg, gyenge emberektől származván, magok is gyenge testtel bírnak, másfelől rendszeren hosszabb időn keresztül együtt tartózkodván beteg szüleikkel, sok alkalom van arra, hogy rájuk is elragadjon azok betegsége.

Az bizonyos, hogy erre a betegségre a hajlandóságot a gyermek a szüleitől többnyire örökli, az az örököl azoktól olyan gyenge testet, mely a tüdővésszel való megfertőztetésnek ellenállani nem képes.

És hogy mily rémitő sok ember pusztul el ebben a szörnyű betegségben, mutatja az, hogy a tudósok számítása szerint minden hetedik halott ennek a kórnak az áldozata.

Mily iszonyu veszteség ez az országra! Magyarország népessége még mindig olyan ritka, hogy nekünk már csak ezért is kétszeres okunk van minden idő előtt elhunytat siratni.

Hátha még azt is számításba vesszük, hogy az ilyen szegény, tüdővész beteg már jóval halála előtt egyáltalában nem munkára való s így az ő betegségéből nem csak az a kár származik, hogy ő maga nem keres, hanem még az is, hogy őt másnak a keresetéből kell eltartani. Egyáltalában minden betegség nagy veszteséggel jár. A betegnek minden jóra való ember kedvezni törekszik ételében, italában, ruházatában, s ez bizony sok családra terhes, ha szívesen teszik is; — a betegnek orvosság kell, azt sem adják ingyen, s az orvos látogatása is pénzbe kerül. Hát még az ilyen hosszúságú betegség mennyi kárral jár!

II.

Száz okunk van tehát óvakodni a tüdővésszel.

De hát lehetséges? A tudomány arra tanít hogy igen.

A ragadós betegségekről mostanában bebizonyosodott, hogy azok ragadós voltát szabad szemmel nem látható picziny élő alakok, a tudósok által úgy nevezett bacillusok, bakteriumok okozzák, melyek a beteg testében millió és billió számra elszaporodván, utóijára annak halálát idézik elő. Ezek az apró holmik a beteg testéből megszámlálhatatlan mennyiségben a levegőbe, a vízbe, a földbe kerülvén, ha ismét olyan testbe jutnak, mely őket befogadja, tanyát ütnek azon és abban kezdik el romboló munkájukat.

Mint már az imént mondtam, úgy az orvosok, mint más gondolkodó emberek régen gyanították azt, hogy a gümőkór, vagyis annak leginkább ismert és legjobban elterjedt alakja, a tüdő gümősödés és az ebből eredő tüdővész szintén a ragadós, az egészséges embert fertőzés útján megtámadó betegségek közé tartozik. Nem régebben pedig a tudósok felfedezték azt a parányi élő lényecskét is, mely a gümőkór mérget képezi.

Ez a tüdővész bacillus.

Ha ez olyan ember testébe jut, mely befogadja önmagába, nem veti ki magából, akkor abban rémitő módon elszaporodik és előbb utóbb hol rövidebb, hol hosszabb betegeskedés után azt a testet, mely neki tanyát adott, megöli.

Minden ragadós betegség mérge leginkább a testnek azon a részén fejlődik ki, melyet legjobban bánt a betegség; és legbiztosabban s legkönnyebben fertőzteti meg az egészséges testet az az anyag, mely a beteg ember leginkább szenvedő részéről leválik. Így köztudomásu, hogy a himlőt avval a genyedséggel, mely a himlő hólyagjában terem, biztosan át lehet az egészséges emberre oltani, s a kolerát, a hágy-mázt (mely betegségeknek fő székhelye a bél), leginkább terjeszti a betegek ürüléke.

Epen így van ez a tüdővésszel is. A be-

tegség legerősebb mérge abban a köpben van elszaporodva, melyet a tüdővészen szenvedő, az ő beteg lélegző csöveiből kiköböög. A köpben van a millió. meg millió bacillus. Még pedig nem csak a nagyobb darab köpökben, hanem azokban is, a melyeket csak alig láthatni meg, s a melyek a köhögés közben a kitűjt levegővel együtt repülnek ki a beteg szájából.

A tüdővész ember köpje azonban csak akkor fertőzteti meg az egészséges embert, ha nedvességét elveszti, t. i. ha megszárad és por alakúvá válik. Akkor szabadulnak ki belőle a gümő-bacillusok, melyek aztán millió meg millió számra a levegőbe jutva, lélegzés közben a levegővel együtt az egészséges ember tüdejébe kerülnek.

Tudom, sokan azt gondolják, hogy nem lehet ez így, mert ha így volna, akkor minden élő ember tüdővésszel kapna, mert hiszen a közlő a temérdek bacillus közül, a mi a sok beteg köpjéből a levegőbe jut, majd minden embernek kerülhet a tüdejébe egy csapat, mikor lélegzetet vesz, — mert hiszen poros levegőt ugyan gyakran kénytelenek vagyunk szivni. De meg, alig van olyan ember a világon, a ki olykor-olykor közel ne jusson egy-egy köhögő tüdővész emberhez, így a ruhájára rátapadhat egy-két, gombostűfej nagyságu, vagy még kisebb, köhögés közben a levegővel kifűjt köpöcske, mely később megszáradva, elporladva, a levegőbe jutva, azt, a ki a ruhát viseli, bizonyosan megfertőztette — a beszitt levegővel tüdejébe jutva!?

Hála istennek, nem így van.

Az egészséges ember ép teste a ragadós betegségek mérgevel sokszor képes dacolni. Arra, hogy az ember a tüdővésszel megkapja, kell bizonyos hajlandóság, azaz kell a testnek, különösen pedig a lélegzés utainak olyan gyenge, beteges állapota, melynek következtében az ezekbe jutott ragadós mérge hatásának nem képes a test ellent állani; nem dobja ki a mérget magából, hanem uralkodni engedi azt.

Ez a hajlandóság, különösen a lélegzés utainak ez a gyenge, beteges állapota az, mit a tüdővészen szenvedő emberek gyermekei szüleitől többnyire örökölnek, minek következtében aztán könnyebben bele esnek e rettenetes bajba, mint az egészséges emberek ivadékai.

Azonban ez a hajlandóság a tüdővésszel kifejlődhetik az emberben, ha a legegészségesebb emberektől s a legegészségesebb testtel született is, ha helytelen életmódot folytat.

A lélegzés utainak ilyen gyenge, beteges állapotát előidézi igen sokszor az, ha ezek a csövek gyakran hurutosak. De előidézi nagyon sok embernek a foglalkozása, a mestersége is. Az, a ki poros levegőben kénytelen dolgozni, örökös, állandó hurutot szerez gégejébe, lélegző csöveibe, s ez az oka annak, hogy a kőfaragók, a dohánygyári munkások, utczaseprők közül igen sokan halnak el tüdővészen. A borbélyok közt is sok a tüdővész, mit a lélegzőkor föl-szivott apró szőrök izgatása következtében származó gyakori hurutból magyarázhatni meg.

Ezért a hurutot nem kell csekély betegségnak tartani, hanem őrizkedni kell annak elhanyagolásától. A ki testét erős meghűléseknek teszi ki, a ki testének táplálását, friss levegővel ellátását elhanyagolja, az mintegy utat nyit minden ragadós betegségnak, tehát a tüdővészenek is. A szoba rossz levegője, a piszkos, szemetes, nem szellőztetett, tehát bűzös lakás, a rossz vagy kevés élelem, a kicsapongás, a mértékletlen élet, az éjszakázás: mind előmozdítja a tüdővésszel való hajlandóságot.

Igen gyakran megtörténik, hogy valaki sokáig szenved gyomorbetegségben és ennek következtében nem képes testét kellőleg táplálni. Az ilyen emberben is könnyen kifejlődhetik a tüdővész, s gyakran az lesz a megölője.

Azt is sokszor tapasztalják az orvosok, hogy nagy vérvesztés, a test túlságos megerőltetése, kimerülése, asszonyoknál pedig a gyakori gyermekszülés következtében áll be a tüdővész. Igen, mert a kimerült, elerőtlenedett, kevés vért ember teste nem képes ellent állani a gümőkór ragadós mérgeinek.

Hirek.

(**A honvédség köréből.**) Popovics János pécsi 19-honvéd gyalogezred állományában szám fölött vezetett ezredes mint csapat-szolgálatra nem alkalmas, saját kérelmére nyugdíjalományba helyeztetett.

— (**A püspök adománya.**) Dulánszky Nándor megyés püspök a lipovai templom kijavítására 200 frtot, a bezedeki templom kibővítésére pedig 50 frtot adományozott.

— (**Az egyházmegye köréből.**) A somogy-szentlászlói plébánosi állásra, mely Martin István plébános halálával megüresedett, Vigyázó Józsa kegyurnő Gosztonyi Jenő paksi káplánt jelentette be a püspöknek, mint kinevezendőt. — Magyar Miklósnak, az új závodi plébánosnak július 23-án volt az installációja, melyen a beiktatási ceremóniát Streicher Péter hűgyészi plébános végezte, s ez alkalommal szép alkalmi beszédet is mondott.

— (**Kitüntetett papok.**) A király Troll Ferencz pápai praelátust, sárosi címzetes apátot és pécsi székesegyházi éneklő kanonokot trebinjei választott püspökké nevezte ki; továbbá Csépeley János valpói, Babocsay Pál bodonyi és Schwerer Nándor szabad-szent-királyi esperesplébánosokat a pécsi székesegyház tiszteletbeli kanonokjaivá nevezte ki.

— (**A szintársulat elutazása.**) Négy teljes havi szünet után hétfőn, július 31-én zárultak be jó hosszú időre, de talán örökre is a Somogyi szintársulat kapui. Talán örökre — ami attól függ, hogy az új színház csakugyan elkészülhet-e jövő évi októberig, esetleg novemberig. Mi ugyan óhajtanók, hogy jövő évre már megnyithassuk a kényelmes új színházat, s emelvezet fejében szívesebben elvárunk egy évig és két hónapig szünet előadások nélkül szünetkődést; hanem hát ez a várva várt perc még csak a csillagokban sincs megírva, amikben pedig annyi meg annyi óhajlás van előjegyezve. E hosszú, a szokottnál hosszabb nyári évad alatt átlag jól ment a szintársulat sorsa; azaz, hogy helyesebben mondva: a Somogyi sorsa volt elég jó, mivelhogy annak a társulatnak, melynek Somogyi intézi a sorsát, mindig jó napjai vannak, — lévén ő a legrendezettebb viszonyok között működő szinigazgató, akinek a színészei ugyancsak nem panaszkodhatnak a gázi pontatlansága miatt. Somogyi megint tisztességes erkölcsi sikerrel töltötte be a pécsi nyári évadot s így méltó tisztességes anyagi sikerrel is zárta számadását, melyben azonban nem hiányoznak az anyagi áldozatok sem, melyeket ő a pécsi kitűnő színházlátogató közönség élvezeteért az egész idő alatt állandóan hozott. Somogyi a leggyakrabban nem is várt anyagi hasznot s meg volt elégedve, ha a költségei megtérültek egy-egy előadásból, s e mellett pusztán a maga megélhetése került ki a jövedelemből; csak hogy a közönség legyen megelégedve a társulata előadásaival. Hogy a közönség teljes mértékben kielégítve vesz búcsút az idej társulattól, annak igen jó bizonyítványai voltak azok a gyakori teli házak, melyek közül átlagos számítás szerint minden második estére esik egy-egy zsűfolt nézőtér. Pécs tehát jó vásárt fog csinálni, ha az új színházat Somogyi igazgatására bizza, aki ime évről évre jobb és jobb társulatokkal jön közénk, igazolván ezzel egyrészt azt, amit róla már mindenki mint meggyőződését mondja, hogy törekvő, buzgó szinigazgató, akinek egyik főczélja, hogy a közönség igényeit, sőt folyton nagyobbodó igényeit is, kielégítse, — másrészt azt, hogy ő ennyi év alatt alaposan megismerte már a mi közönségünket, ennek műveltségi fokát, igényeit, s e tapasztalatok alapján igyekszik is és tudja is azokat kielégíteni. — A társulat ismét tegnap a délutáni vonattal indult el Kaposvárra, a hol két hónapot fog tölteni, mielőtt téli állomáshelyére Szegedre bevonulna.

— (**Országos vásár.**) A haviboldogasszonyheti pécsi országos vásár, mely hétfőn és tegnap folyt le, a budaikülvárosi vásártéren, lanyha volt. Az eső miatt nem igen hajtottak föl állatokat, másrészt a földhajtottaknak se volt nagy keletjük, mert a takarmány-hiány miatt senki sem akar szarvasmarhát vásárolni. Többnyire csak mészárosok vették a szarvasjóság-

got. Érdekes, hogy tegnap a vásár második napja jobb volt, mint az első.

— **(Kinevezések.)** Ő fősége Thelmann József kolozsvári 21-ik honv. gyalogezredbeli alezredest a helybeli honvéd gyalogezred parancsnokává, Eckensberger György 8-ik honv. huszárezredbeli őrnagyot a központi honvéd lovas-iskola parancsnokává nevezte ki.

— **(Halálozás.)** Özvegy Tibiásy-né született Pintér Karolin július 30-án 58 éves korában elhunyt.

— **(Ok a szökésre.)** A rendőrség a napokban egy tizenhét éves suhancot tartóztattott le, akit a városon kívül a szénaboglyák egyikéből húztak ki. Csavargó volt az istenadta, pedig pécsi gyerek, aki itt azelőtt kőművesek mellett dolgozott s naponta 50 krajczárt keresett. Még a neve is nem mindennapi: Márkus Győző, amiből az látszik, hogy kényeztetett fia lehetett a szüleinek, akik egyszerű emberek lévén Győző nevet adtak a csemetjüknek. De a kényeztetés jelei a rendőrségi kihallgatás alkalmával lettek még csak élesen láthatókká. A gyerek tudniillik megszökött hazulról, szülei kerestették, s mikor a rendőrségnél megkérdezték a fiút, hogy miért ment el hazulról, hosszas faggatás után azt bökte ki, hogy: „Mert már nyolcz napja nem adtak ludpecsenyét!” A rendőrtisztviselőben és akik jelen voltak, elhült a vér erre a beszédre. A rendőrtiszt aztán alaposan megleckéztette a fiút, a ki a ludhúson alul nem is akar ismerni más eledelt, s harmincz napra megmutatja a Győző ifiurnak, hogy meg lehet élni ludhús nélkül is.

— **(A korona és fillér rövidített jelzései.)** A pénzügyminiszter rendelettel intézkedett afelől, hogy az új pénzegységek kifejezésénél milyen rövidítéseket kell alkalmazni. A korona rövidített jelzése: **K.** (vagyis nagy K betű, utánna ponttal), a filléré **f.** (vagyis f. betű, utánna ponttal.)

— **(A Mecsek-egyesület alduai kirándulása)** nagy érdeklődést keltett a közönség körében, s nagy a tudakozódás a részvételi módzatok iránt. Minap a bejárando ut részleteit közöltük; de a költségek s a jelentkezés módzatairól nem adhattunk értesítést, mivel akkor még a kirándulást rendező egyesületi bizottság sem volt ez iránt tájékozva, Ma már megírhatjuk, hogy minden résztvevő a kirándulás összes költségei fejében (vasut, hajó, kocsi, lakás, teljes ellátás — mégis italok nélkül — stb.) ha I. osztályon utazik (hajón és vasuton) 60 forintot, ha hajón I. osztályon, vasuton pedig II. osztályon utazik 52 forintot fizet. A részvételre jelentkezhetni: Valentin Károly fia könyvkereskedésében; jelentkezés alkalmával legalább 15 frt lefizetendő. A jelentkezés határideje augusztus hó 12. napjának (szombat) esti 6 órája, mely időig az összes költségek készpénzben lefizetendők. A jegyeket az indulás előtt a pályaudvarban fogják átiszolgáltatni. Később jelentkezők részére a rendezőség sem menetjegyekről, sem elszállásolásról és ellátásról nem gondoskodik. A kirándulásban résztvevőket kéri a bizottság, hogy az utazás egész tartama alatt, a társas ebédeken is uti rubákban sziveskedjenek megjelenni. Bővebb fölvilágosítással bármikor készséggel szolgál a kirándulási bizottság.

— **(Tömeges áttérés.)** A Siklós és Vidéke írja, hogy Mária-Gyűdön 20 egyén tért át a református hitről a katolikus egyház kebelébe.

— **(Koronás fők Baranyában.)** Az őrszi hadgyakorlatok alkalmából tudvalevőleg érdekes vendéget lesznek Magyarországnak. Eljön a német császár, a szász király, az olasz trónörökös, az orosz nagyherceg és trónörökös s több más királyi sarj, kiket ő fősége a vas megyei hadgyakorlatok után Baranyába foghozni. Battinánál, a Duna mocsaras, vízi madarakban gazdag mentén vadászat lesz a vendégek tiszteletére, kik Mohácsen is keresztül utaznak. Éjjel 2 óra tájban érkeznek meg vonaton s nyomban hajóra szállnak, hogy dél felé vitorlazzanak. A „Hattyú”, „Fecske” és „Orient” nevű hajók e czéla díszesen és fejedelmi níműrdök kényelmére otthonosan lesznek berendezve. A vidék ünnepe fogadtatásra készül.

— **(Egy tőken 150 szőlőfürt.)** A szegzárdi amerikai szőlőtelepen, mely mintaszerűen van berendezve, a többek között egy olyan amerikai direkt termő tőke látható, mely nem kevesebb, mint 150 fürt szőlőt hozott.

— **(A régi fuvarlevél-úrlapok használata.)** A kereskedelemügyi miniszter a régi fuvarlevél-úrlapok használata ügyében rendeletet adott ki, melyben előre bocsátva, hogy bár a mult évi december 26-án kelt rendelet kibocsátása alkalmával minden lehető intézkedés meg is történt arra nézve, hogy az új mintájú fuvarlevél-úrlapokból megfelelő mennyiség álljon rendelkezésre; s habár ennek megfelelőleg a m. kir. államnyomda, illetőleg a bélyegraktár által tényleg oly mennyiségű úrlapok bocsáttak forgalomba, melyek a tényleges szükségletet jelentékenyen meghaladják, mégis azon tapasztalatának ad kifejezést, hogy a fuvarlevél-úrlapok beszerzése körül az eddigi készletek helytelen elosztásának és fölhasználásának következtében nehézségek merültek föl, melyek több irányban fölszólamlások és panaszok tárgyává tettek. A régi fuvarlevél-úrlapokból annak daczára, hogy azok használata július 1-ig volt megengedve, még mindig jelentékeny készletek vannak magánosok birtokában, melyeknek kicserélése új úrlapokkal szintén nehézséggel jár. Ennél fogva megengedi, hogy a régi fajtájú fuvarlevél-úrlapok kizárólag a magyar korona országai belforgalmában ez év október 1-ig a szükséges kézirati kiegészítésekkel továbbra is használtathassanak.

— **(Hymen.)** Vasárnap délelt 11 órakor kelt egybe a németbolyi római katolikus templomban Áronfy Rókus dr. pécsi ügyvéd Tichay Lillával, Tichay József németbolyi urodalmi intéző leányával.

— **(Hamis százforintosok.)** Takács István apatini földmives százásokat gyártott s egy eléggé jól sikerült példányt akart a minap az apitini vásáron apróra váltani. De rajtavesztett, mert a csendőrök elfogták. Kihallgatáskor azzal állott elő, hogy igaz úton jutott a hamis pénzhez; de mindjárt hazugságon érték, mivel házában a hozzávaló prést is megtalálták. A pénzgyártó ügyében a bünvizsgálatot folytatják.

— **(A nemességet nem fogják rendezni.)** A Pester Lloyd azt a hirt közölte, hogy a belügyminisztériumban törvényjavaslat készült el a nemesség rendezéséről. E hir — mint a fél hivatalos értesítők írják — teljesen alaptalan, mert csak arról volt szó, hogy az egyes szakminisztériumok közt közös megállapodás létesíttessék a kitüntetések előterjesztése iránt; de soha senki sem gondolt arra, hogy a nemesség rendezéséről törvényjavaslat készíttessék, hogy az osztályemelkedés föltételei meghatározassanak s a nemesség el- vagy el nem vesztese iránt intézkedés tétessék.

— **(Megszüntetett gyors- és teheráruforgalom.)** Tegnap óta a magyar kir. államvasutak budapest-pécsi vonalán fekvő Uj-Dombóvár állomáson az összes gyors- és teheráru-forgalmat megszüntették s ez év augusztus 1-től kezdve a Dombóvárra rendelt, vagy onnan elszállítandó áruk kiadását, illetve fölvételt kizárólag a bártaszék-zákányi vonalon levő Dombóvár állomáson fogják eszközölni. Ennek következtében a magyar-adriai köteléki dijszabásokban foglalt, Uj-Dombóvárra nézve kitüntetett összes díjtételek hatályukat veszítik s a Dombóvárra rendelt vagy onnan elszállítandó gyors- és teherárukra ez évi augusztus hó 1-től kezdve a Dombóvárra nézve foglalt díjtételeket fogják alkalmazni.

— **(Zászlószentelés Vaiszlón.)** A „Vaiszlói iparos olvasóköri” a mult héten avatta föl a zászlaját. Az ünnepet himnuszsal nyitották meg, aztán Császár Ferencz egyesületi elnök mondtott beszédet, majd a szegkek beverésének aktussa következett, melyet Tömör Ilona urnő, a zászlóanya kezdett meg. Az ünnepélyességek végeztével Simon Lajos káplán mondtott beszédet. Este az egyesületi helyiségben tánc volt.

— **(53°/₁₀₀ pótdadó Kaposvárott.)** Kaposvár jövő évi költségvetésében a pótdadóval fedezendő hiány 40.454 frt 33 kr., mely összeg az összes adóknak 52-70 százalékát teszi. A pótdadó emelkedést mutat az előző évekhez képest; pedig nem is irányoztak elő nagyobb kiadásokat; hanem a város jövedelmei apadtak meg jelentékenyen.

— **(A jeges italok veszedelme.)** Nagy veszély fenyegeti az emberek egészségét, a mértéktelen módon elterjedt jeges italok fogyasztása miatt. De sehol nem fogy el annyi jégbehűtött és úgynevezett amerikai ital, mint Párisban, ahol az ilyen ital föl színén soha nem

hiányzik egy uszkáló jégdarab. A párisi nők csaknem naphosszat szürcsölik ezt az amerikai italba dobott jégdarabot. A párisi közegészségügyi tanács mozgalmat indított a jeges italok árusítása ellen. A legtekintélyesebb orvosok ráutaltak azokra a káros következményekre, a melyeket a jeges italok használata előidéz. A jeget rendszeren csatornák aljából, a piszkos miazmákkal és bacillusokkal megtelt helyekről czipelik össze, a hova legkönnyebb juthatni. E tekintetben Pasteur is nyilatkozott. A világhírű tanár szerint a jég alacsony hőfoka nem öli meg a benne foglalt bacillusokat, a melynek főleg a védő microbumok állanak mindig ellent. Jeges italt inni Pasteur szerint annyi, mint szüretlen és piszkos vizet inni.

— **(A telekkönyv reformja.)** Gresek Károly kir. ítélőtáblai bíró Szilágyi Dezső igazságügyminiszternek reform tervet nyújtott be a telekkönyvek átalakításáról. Azt ajánlja, hogy a tényleges birtokváltozások hivatalból vezetessenek be a telekkönyvbe és pedig a betétszerkesztéshez hasonló eljárás alapján.

— **A pécsi sertéshizlalda heti jelentése** 1893. július hó 26-ik napján. Sertés állomány 4763 darab sertés. Ölésre alkalmas 444 darab sertés. Árak: öreg kövér — — — fillér, fiatal nehéz első minőségű 88—90 fillér, szedett 80—86 fillér kilogrammonként. Páronkinti 45 kg. élet leszámítással. Süldők ára 64—68 fillér kilogrammonként élősúlyban. Az üzlet irányzata: változatl. Takarmány árak: kukoricza 11 korona 40 fillér m.-m., árpa 12 korona — fillér m.-m., kukoricza-dara 12 korona 70 fillér, árpa-dara 13 korona 30 fillér. Darálás-díj 1 korona 20 fillér m.-m.

Művészet, irodalom.

Az utolsó esték. Négy szini előadásról kell még beszámolnunk, s aztán egy esztendeig pihentethetjük a kritikus tollát. — Pénteken „Rosenkranz és Guldenstern” ment üres ház előtt, gyöngé előadásban. — Szombaton Somlóné Vadnai Vilma első föllépteül „Fanchon asszony leánya” került színre. A vendégművész künő énekével, diszkrét, keresetlen játékával megérdemelte a kis közönség sűrű tapsait. Jó volt Sz. Nagy Imre (Jaquette). Kocsis Etelka (Hermin) anseble gyöngé. — Vasárnap Abonyi Lajosnak „A betyár kendője” népszínművét adták, elég nagy közönség előtt. Somlóné (Zsuzsi) jobb ugyan a szubrett szerepkörben, de itt is minden sablontól menten érdekes, élvezhető alakítást nyújtott. Népdalai különösen nagyon tetszetek. Peterdy a gyilkos férj alakjában elég sikert aratott. Kisebb szerepekben jót adtak Bodroghy né (Kulesárné) és Dzséri (Kulesár). Az összi játék szokás szerint sok kívánni valót hagyott hátra. — Hétfőn, az utolsó estén ismét Somlóné szerepelt mint vendég. Ezuttal „Boccaccio” czimszerepében ragyogtatta a jókedvét. Mert ez az érdekes asszony nem művész, hanem jókedvű asszony, aki ezzel a hamisítatlan jókedvével bearanyoz mindent maga körül, s a ki nézi és hallja, lehetetlen, hogy szívből ne tapsoljon neki. A pártneréin — Kocsis Etelkát (Fiamettó) és Szatmári Zsuzsit (Izabella) kivéve — meglátszott, hogy az utolsó estét töltik itt, s nem találják szükségesnek, sőt illemből folyónak, hogy legalább az utolsó estén tegyenek ki magukért akár csak az első előadáson. Nekik is jókedvük volt, de nem olyan mint Somlónénak, mely jókedvet szül, hanem olyan kiállhatatlan, mint amilyen az övék volt az egész szezon alatt. Az ensemblek csufosak voltak, ami különben máskor sem volt erős oldala, sem az énekeseknek, sem a zenekarnak, még kevésbé a karmesternek.

Tanügy.

— **A bajai áll. tanítóképző igazgatósága** a következő értesítést adta ki az 1893/94. tanévre, kérve ennek közlését: A jövő tanév szeptember 1-én nyitattik meg. A föl vétel iránti folyamodványok aug. 15-ig az igazgatóságnál nyújtandók be és ha szegénységi bizonyítvány nem mellékeltek, 50 kros bélyeggel látandók el. Fölvétetik tekintet nélkül a felekezeti ségre, minden oly ép testű növendék, ki 15.

évét tényleg meghaladta, négy gimn., real- vagy polgári vagy felső népiskolát végzett és zenehallással bir. A belépni kívánó növendék ezekről vagy nyilvános iskolai bizonyítványt köteles előmutatni, vagy felvételi vizsgáuk kell magát alávetnie. Az igazgató-tanács hoz intézendő folyamodványhoz eredetiben csatolandó: 1. Születési bizonyítvány, 2. iskolai bizonyítvány, 3. orvosi bizonyítvány, 4. szegénységi bizonyítvány, ha segélyt is kér. (Másolatok nem vétetnek figyelembe.) Tandij nincsen, csak az önképző köri könyvtár, és zenekör részére fizetnek a tanulók 1 frt 50 krt vagyis 3 koronát. Orvosi segélyben és gyógyszerekben, ha szükséges, ingyen részesülnek, azonban fürdőhasználatra félevenként egy-egy frtot tartoznak fizetni. Tankönyvekről, melyek egy-egy osztályra mintegy 12 forintba kerülnek, minden tanuló maga tartozik gondoskodni. A köztartásban, fizetés mellett minden tanuló részt vehet. A havidij, reggeli, ebéd és vacsorából álló háromszori étkezésért 13 frt 50 kr. Ez, valamint a lakáspénz, havi részletekben előre fizetendő. Állami segélyt, mely legalább évi 50 forintból, legfeljebb ingyenes élelmezétsébből álland, (évi 135 forintnak megfelelően) csak kitünő előkészültségű és szegénységét hitelesen igazoló növendék kérelmezhet. Hasonlók között tanítók fiainak előny adatik. — A folyamodókat az eredményről augusztus hó 20—24-ig fogják értesíteni. Minden keresztény felekezethez tartozó ifjunak, — a g. o. r. k. e. l. s. z. e. r. b. n. e. k. is — alkalom adatik, hogy magát a k. a. n. t. o. r. i. teendőkre is kiképezze s erről oklevelet nyerjen.

— Női kézimunka - vizsgálatok.

Csáky Albin gróf közoktatásügyi miniszter rendeletet küldött valamennyi tanfolygyleléshez a magántanulóknak a kézimunkából való vizsgálata tárgyában. A rendelet szerint minden magántanulóknak a tantervben megszabott munkákat be kell mutatnia. A vizsgálóbizottság azonkívül kérdéseket is intéz a tanulókhöz, hogy meggyőződjenek róla, vajjon maguk készítették-e a munkákat, sőt egyes részletek elkészítését is követheti.

Csarnok.

Sétáim a szabad természetben.

III.

Irta: Fuchs Ádám.

A mai sétám a budai külvároson keresztül a haviboldogasszony kápolna felé vezetett. E városrészben lakó polgártársainknak elődei a félhold uralma idejében Boszniából telepedtek ide. A mohácsi ütközet után a diadalmas ozmán emésztő lávaként áradott el az ország nagy részén, nemcsak az ipar alkotmányait rombolva szét tűzzel vassal, hanem a lakosokat is, pedig éppen az iparúzó néposztályból, százezrenként fűzve rabbilincsre. A magyarokat rabiánczra fűzve Törökországba hurcolták, hol nyomorúlt, szolgaságban éltek; ide pedig féktelen törökhadakat segítő, idegen nemzetek jöttek és elfoglalták a legszebb vidékeket és városokat. Így jövének boszniából a budai külvárosiak elődei is. Majd négyszáz éve van annak. A szép s nagytermetű népnek származását már nyelve is elárulja. Az öregek maguk között még ma is inkább bosnyáknak (horvátul) beszélnek, mint magyarul. A magyar nemzetiség érzete e polgárok nagyobb részében nem elég élénk még. A múlt keveset tett az assimiláció és a műveltség érdekében. A félhold igája alá nyugodott Pécs város a műveltség-, ipar- s kereskedésnek majd százötven éven át nem is adhatott menedéket. S valljuk meg egyenesen, hogy e lakóság sok tekintetben ma is ott áll még, a hol állott hajdanában. Még nem igen veheti hasznát az istenadta lelki erőknél, melyek a való igazat megismerni segítik és megvetnek mindent, ami nem igaz. A realismeretek helyét nagyobb részt babona tölti be, a képzelő erő vezér nélkül csapong, s mindenütt, hol e nép valamit természeti úton megfejteni nem tud, csodákkal és természetfölötti erőknél fogva fejtegeti azt úgy, a hogyan. Ezek a múlt mulasztási bűnének következményei. E bűn átoksúlya nehezedik e népre leginkább most, midőn az elemi csapások, a filloxera pusztításai ellen észszel és értelemmel védekezni és a polgári jólétet, a közjót, új phoenix módjára az elemi csapások lángjai

közül ismét föléleszteni kellene. „Én nem munkáltatom és nem ültetem be szőlőmet amerikai vesszőkkel,“ — mondá minap hozzám a Tetteforrás mögötti szőlőnek a tulajdonosa, midőn azt megvétel végett nekem kínálta, — „mert ha Isten úgy akarja, a kiszárad szőlőt is kihajt még és hoz termést.“ Így gondolkodik az elbutított, napról-napra tengődő, magasabb vágyaktól, nemesebb céloktól, egy jobb és szebb élet előzétől nem lelkesített, csaknem állatias tömeggé vált, kapásnépünk. A vételből természetesen mi sem lett, már azért sem, hogy legyen alkalma a jámbornak várni arra, míg valaki az istenadta természeti törvényeket e jámbornak csupa privát kedvéért hatályon kívül helyezendi. Várhat. Jól mondá Lessing: „A babonára, melyben nevelkedtünk, hiában ismerünk rá, azért nem veszi el rajtunk hatalmát, s nem mind szabadok azok, kik lánczaikat csúfolják.“ A „nasi ludiék“ sokat adnak a külsőségekre. Ruházatuk tiszta, csinos, sőt fényűző. Ünnepe és vasárnapokon nem járnak saját templomukba, hol még ma is horvátul tartatik az isteni tisztelet, hanem eljárnak a vártemplomba. Ez nagy háladatlanság az iránt, ki a horvát isteni tisztelet fentartása mellett szólalt föl. Ideje volna, hogy csak magyar nyelvben hirdettessék e népek az Isten igéje. A házak, melyek a haviboldogasszony hegyen sziklára vannak építve, fehérre vannak meszelve; külsőleg igen tiszták; nem úgy a házak körül és az udvarokban. A trágyalé és piszkos víz egész patakocskában folyik. Volna itt elég tenni valója a rendőrorvosi hatóságnak és az egészségügyi bizottságnak, meg az építkezési bizottságnak is jutna belőle. Itt a kuruzsoló asszonyok és a csontakó Misángyiék doktoroskodása még mindig nagyobb tiszteletben áll, mint a tudományosan képzett, tapasztalt s jeles orvosaink gyógykezelése. A düledező kertfalakon és a régi háztetőkön is akadunk a mellett bizonyító tanukra, hogy e nép a kuruzsolás, személynvesztést mysticismus és babonáság korszakából teljesen ki nem lábolt még. E tanuk a borsos szaka (Sedum) és a kövi rózsá (Sempervivum tectorum). Mindkettő a vastaglevelűek (Orasulaceák) családjának érdemes tagjai. A görögök e növényeket „Aizon“-nak és a romaiak „Sempervivum“-nak nevezték. Mindkét név magyarul annyit jelent, mint „örökélő.“ Ősidoiktól fogva nagy szerepet játszott e növényfaj a gyógykezelésben. Már Ovid meséli, hogy Anthon nevű halász egyszer a megfogott s leölt tengeri halait a parton levő pázsitra fektette és nem sokára csodálkozva látta, hogy ezek ismét elevedtek és a tengerbe visszaugrottak. Ennek oka után kutatván, ő leszakított az „örökélő“ vagy „halhatatlanság fű“-véből egy ágocskát, ezt fogaival rágva, nedvét alig nyelé le, midőn egyszerre a melle megindult és szive más ország után vágyódott. Az „örökélő“ vagy „halhatatlansági fű“ átváltoztatta a halászt Glaukos nevű tengeri istenné. E fű állítólag nem volt más, mint a Sedum heptapetalut Poirét, mely a külvárosi háztetőkön és kőfalakon tenyésző sedumnak fajtestvére és azon sajátossággal bir, hogy virágai, melyek kezdetben vörösesek, később kékeké válnak és Ovid bőven leírja, miképen lett a halásznak teste, mely előbb vörös volt, később kékké. — Egy másik monda szerint Glaukos fia vala Minos- és Pasiphaenak és ez gyermek korában mézes hordóba fulladt. Polydos látnok megtalálván e holt gyermeket, virrasztott mellette, miközben agyonvert egy kigyót, mely éppen a gyermek holt testére mászni akart. Nemsokára jött egy másik kigyó; ez társát halva találván, hozott szájában egy füvet, mivel a holt társát behintette és ezzel ismét életre hozta azt. Ezt látván Polydos, ő is használta e csodafüvet a fiunál ugyanazon sikerrel. E csodafü szintén az „Aizoon“-családjának tagja vala.

A növénymondák jellemző vonása az, hogy belőlök kitetszik, miszerint az emberek a növények gyógyerejét az állatoktól tanulták volna megismerni. Ezek előbb s szorosabb összefüggésben állottak vele. A „Glaukos“ név annyit jelent, mint „kékszöld istent“ és az Aizoon fajok legtöbbjein látjuk a lemezükön átvonuló, vékony viaszréteg következtében ugyanazon kékszöld színt, mely Ovid szerint Glaukos egész testén látható vala.

Volt idő, midőn azon gyarló felfogásnak hódoltak, hogy minden egyes növénynek szignatúrája (jelzete) mutatja már azt, mire jó, mire alkalmas és használható a növény. Úgy p. o.

mivel a bérczi zuzmónak (pulmonaria) színe. rajza és gödrös sajátsága a tüdő külsejére emlékeztet, azért gyógyították vele a tüdőbajt. A gyógyszertárakban ma is árulják még a herb. pulmonarixet. Ha nem használ, nem is árt. A piros tixszemet vagy tiktarat (Anagallis arvensis) az örültség ellen használtatott, mivel gyümölcse koponya-alaku, fehér tokot képez. A safrány és a sárga vagy festő gyömbér sárgára fest, mi már is elég okot adott arra, hogy vele a sárga kórt gyógyították. A szemfü- vagy szemvidító (Euphrasia) és kék nefelejtsebből (Myosotis-), továbbá a sarkvirág (Delphinium-) buzavirág (Centaurea-) és más kékszinű virágokból szemvizet készítettek. Hogy ennek használata következtében a szembetegek hány százaléka gyógyult meg, arról hallgat a krónika. A sisakvirág, a farkas gégevirág (Aristolochia) és démutka (Thymus) a fül szignatúrájával birván, mi volt természetesebb ennél, semhogy azt a fülbaj gyógykezelésénél használták. A sóska (Rumea Acetosa-) és a repkénynek (Hedera) nyelvvalaku jelzetében látták vala az indító okot arra, hogy velök a nyelvbajok gyógyittassanak. A kigyógyökertü füvet (Polygonium Bistorta) főgyógyszerül használtatott a kigyó harapás ellen és így tovább.

Könnyű volt akkor orvosnak lenni. Nem kellett 18—20 évig iskolába járni és annyit tanulni: nem kellett annyi szigorlatot tenni! Az ember megnézte a növénynek külső alakját, színét és rajzát és a jelzetének felismerése már is elég orvosi tudományt biztosított neki, hogy rendelhessen. A beteget többnyire a papok gyógykezelték, kék sebfüveikből készített ir alkalmazásával és az exorcismus imáival igyekeztek a betegséget kihajtani belőlök: Hippokrates és Galenus nevében Amen. Az orvosi és természeti tudomány akkor az egyház felügyelete alatt állott, mint ma a paedagógia. Nagyon sokáig tartott, míg győzedelmesen tudott kibontakozni ama harcából, melyet a babonásággal, mysticismussal és scholastikus iskolával szemben oly szívósan folytatott.

Főképp ama korszak gyarló felfogásában és az átörökölt szokások és hagyományokban látom az okot arra, hogy itt a kuruzsoló asszonyok, csontakó Misángyiék oly nagy tiszteletben állottak és hogy a borsos szaka és a kövi rózsá magas, sziklás hegyeiket elhagyván, a külvárosi polgárság düledező kertfalaira és régi háztetőire telepedtek le. Itt nagy tiszteletben részesülnek. Meglehet, csak szokásból. Az is meglehet, hogy sok háztulajdonos okát sem tudja már, mért növeszti e növényfajtát háztetőjén. Az elsőnek latin neve „Sedum“ arra enged következtetni, hogy ez fájdalom- enyhítésre használtatott s használják talán ma is még. Mert ha jól tudom, úgy „sedum“ sedare-től származik és sedare magyarul annyit tesz, mint fájdalmat enyhíteni, fájdalmat szüntetni. A borsos szaka úgy, mint a többi kötőréteken és sziklán tenyésző növények sok mézest (oxalsavas meszet) tartalmaznak, melyet a köves talajból nyernek, azért, valamint nagy nyálkataralmuknál fogva hűsítőleg hatnak a nyitott vagy zuzódás által okozott sebekre és a rosszfajú kelésekre.

A kövi rózsát a görögök máskülönbén még Barba Jovisnak (Jupiterszakálnak) is nevezték és azon elnevezésből sokan azt akarták következtetni, miszerint a görögök a kövi rózsát a házak megvédésére használták volna a villám ellen. Tehát villám hártól szolgált volna sempevivum tectorum vagy a Barba Jovis? Na ez már nagyon tompa, igen dőre villám lett volna, mely ilyen kis füvecskétől felve, a házat megkimélte, volna. Hej, milyen fogalmuk lehetett azoknak a villámról?!

Nagy Károly meghagyta alattvalóinak, hogy milyen növényeket plántáljanak a kertjeikbe és elrendelte, hogy mindenkinek legyen háztetőjén kövi rózsája. „Et ille hortulanus habeat super domum suam Jovis barbam“. Nagy volt ő, mint hódító és 46 évi kormányza alatt sok győzedelmes hadat viselt a longobardok, szászok, bajorok, arabok és avarok ellen; sok iskolát és püspökséget alapított; művelte a nyelvet s emelte a mezőgazdaságot; rendezte az igazságszolgáltatást; ámde a Barba Jovissal a házakat a villám ellen védekezni nem sikerült neki. Az ügyek, tényálladékok és természeti törvények ismerete hiányában a legjellegesebb férfiak is badarat tesznek.

(Folytatása köv.)

VEGYESEK.

Valódi ezüst étszerek állványok cukor-dobozok, valamint francia angol és berndorf alpacca (china ezüst) áruk eredeti gyári áron kaphatók **Schönwald Imre** ékszerésznél Király-u. Hattyu épület.

Közgazdaság.**A keresk.- és iparkamara évi jelentéséből.****Kereskedelmi és iparoktatás.**

Az iparostanoncok oktatásának ügye a kamarai kerületben örvedetesen fejlődik. Évről-évre szaporodik a tanoncok és iskolák száma (tavaly 4 lett felállítva) s nagyobbodnak azon összegek, melyek az iparos-tanonciskolák fenntartására fordítatnak. Az előmenetel minden iskolában kielégítő, mi első sorban a tanítók szakképzettségére s ebbeli buzgóságára vezethető vissza, melylyel a hiányos elemi iskolai ismeretekkel bíró tanoncokat az előkészítő tanfolyamokban oktatja. Sajnálódó az, hogy némely helyen az iskolalátogatási kötelezettség teljesítésének ellenőrzésével az iparhatóság nem sokat törődik s a tanítók működését nem támogatja. A legtöbb iskolában az alkalmas és kellő számú rajz-minták hiányát panaszolják. Nyomatott évi értesítőt a vagyoni viszonyokra való tekintetből egy iskola sem ad már ki, a mi az ipartörvénynek egy fölösleges és alig indokolható rendelkezése is.

Az iparostanonc-munkakiállítás mind jobban kezd bevalni. Tavaly már 6 tanonciskolában rendeztek kiállítást jó eredménnyel. A hozzánk érkezett jelentések szerint a tanoncok kedvtelve versenyeznek egymással s ambíciójuk, hogy minél szebb munkát állítsanak ki. Olyan eset, hogy valamely kiállított tárgyat nem tanonc készített volna, nem fordult elő. A legsikerültebb ilyen kiállítások tavaly Pécsen, Mohácson és Szegzárdon voltak. Pécsen tavaly 281 tanuló 344 tárgyat állított ki. Örvedetes jelenség, hogy a kiállítások iránt maguk az iparosok is élénken érdeklődnek s hogy a kiállított tárgyak meg-bírálása végett kiküldött ipartestületi tagok ebbeli megbízatásuknak készséggel és ügybuzgón tesznek eleget.

Az építő iparostanoncok számára téli tanfolyam rendeztetett be. A vizsgán tapasztalt eredmény mindenkit teljesen kielégített.

Mint hogy újabbán gyakran fordult elő eset, hogy iparosok tanoncaikat az iskola látogatásától elvonandók, azokat jóval a kikötött határidő lejártá előtt felszabadították s maguknál segédi minőségben fizetés nélkül a tanonczidő lejártáig megtartották, intézkedés történt, hogy a keresk. miniszter 1888. évi 57658. sz. rendeletének megfelelőleg azon esetre, ha valaki tanonczát az eredeti tanszerződésben megállapított tanidő lejártá előtt fel akarja szabadítani, ezen szándékát legalább két hónappal előzőleg bejelenteni tartozik az ipartestületnél, melynek előljárósága a felszabadításhoz szükséges bizonyítvány kiadását csak azon esetben fogja véleményezni, ha az idő előtt leendő felszabadításba a tanoncz szülei vagy gyámja is belegyeznek s ha az előljáróság arról, hogy a tanoncz szakmájában a segéd-től megkivántató képzettséget már elsajátította, meggyőződött.

Az ipartörvénynek az építő-mesterségekkel foglalkozó iparosoknak képesítésére vonatkozó rendelkezése csak holt betű. Köztudomás szerint országszerte csak nagy ritkán akad, ki az előirt vizsga letételére jelentkezik. Ezen iparágak segédeinek önálló iparossá való létele ugyszólván lehetetlen s így e szakmában kénytelen-kelletlen folyik a kontárkodás, a jogosulatlan iparüzés. Különbén az egész építő-iparnak az ipartörvényben kilátásba helyezett rendezése égető szükségét képez.

Az ide vonatkozólag eddig kiadott rendeletek és törvényhatósági statutumok az egész ügyet még bonyolultabbá tették.

A kereskedelmi szakoktatást illetőleg a következőket jelenthetjük: A Porges-féle pécsi nyilvános 3 osztályú kereskedelmi középtanodában tavaly összesen 67 tanuló volt beírva. Az iskola mindenben a kereskedelmi középtanodák és a nagy reklámhajsázzal u. n. kereskedelmi akadémiák részére előirt miniszteri tanterv és szabályzat pontos betartásával lesz vezetve.

Az érettségi vizsgára jelentkezett 12 tanuló, kik közül 2 jelesen, 7 jól és 3 elégségesen fe-

lert meg. Az érettségi vizsgát letett tanulók közül kereskedelmi pályára lépett 1; mond egy.

A kereskedői tanoncok számára külön tanfolyam fennállott tavaly Pécsen, Kaposvárot és Szegzárdon.

A Pécsen szervezett kereskedelmi női tanfolyamot tavaly 17 tanula látogatta, kik mindannyian dicséretes eredménnyel tették le a vizsgát. A képesített tanulók alkalmazása nehezen megy még, mely körülmény az intézmény népszerűsítésének nagy gátat vet.

A pécsi kamara tavaly 2 tanulót részesített ösztöndíjas segélyben és pedig Schmidt Józsefet a mágoosi állami agyagipariskolában 140 frttal, Hoppel János műipariskolai tanulót 200 frttal.

Pénz- és hitelügy.

A hitelviszonyok 1892-ben a pénzügyintézetek jelentése szerint kielégítőek voltak, a mennyiben a lejárt kölcsönök visszafizetése általán rendes lefolyású volt. A rossz aratás következtében a hitel igénybevétele oly mérveket öltött, hogy ezen intézetek az osztrák-magyar bankhoz voltak kénytelenek fordulni. Az osztrák-magyar bank pécsi fiókjának 1892-ik évi váltó és érték-papír lezárolási kimutatásában az előző évhez képest mutatkozó 1 1/2 millió frtot meghaladó többlet nagy részben ezen körülményből eredt.

A betétek a nagyobb intézeteknél általán valamivel emelkedtek, a kisebb pénzügyintézeteknél azonban csekély kivétellel többé-kevésbé csökkentek.

A kamatláb nagyságát illetőleg az egész éven át hanyatló irányzat volt észlelhető. Jobb váltókat akárhány pénzügyintézet 5 1/4 és 5 1/2%-kal készséggel számította le. Az ország más vidékein levő nagyobb takarékpénztárak és egyéb hitelintézetek részéről 5 1/2—6%-os kamat és tőketörlesztés mellett 40—50 évre szóló jelzálogkölcsönökben meglehetősen volt a kínálat. Akadt olyan intézet, melynek ügynökei faluról falura járva dobszóval hirdették ki a jelzálogkölcsön-ajánlatokat, melynek kecségető volta nem egy kis gazdát indított arra, hogy az illető ügynökkel összeköttetésbe lépjen. Több helyről hallottunk panaszt, hogy e tekintetben kisebb-nagyobb visszaélések fordultak elő s hogy az ügynöki közvetítés mellett a sokféle díj, jutalék és költség felszámítása után az „olesó“ jelzálogkölcsön nem olesőbb, mintha a kis gazda azt egy itteni jőnevi pénzügyintézettől vette volna fel.

Magában Pécsen körülbelül 300,000 frtnyi jelzálogkölcsön lett adva idegen pénzügyintézetek által pécsi házakra 6%-os tőke és kamattörlesztés mellett 40—50 évre.

Az új pénz- és hitelintézeti alapítások tavaly is csekély mérvre szorítottak. Ilyen új alapításoknak különben e kamara területén ma már csak nagyon kevés helyen lehet gazdasági céljuk és indokuk. Van már annyi és olyan pénzügyintézetünk, hogy mindenki, aki egyáltalán hitelt érdemel és annyit, a mennyit megérdemel, könnyen meg is tud szerezni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

E. A. Nem értünk egyet a cikkben foglaltakkal. Kéziratot nem küldünk vissza. Ezt csak a hozzánk közelállóknak tesszük meg, azoknak se mindig.

Pipulusz. Igenis: lusz. Ha így nem tetszik, tessék megkövetelni, hogy lusz-nak írjuk, de akkor mi is megköveteljük, hogy tessék hát lusz-nak mondani is és ne lusz-nak.

Idem. Hadd mulassanak szegények ők is egyszer már a mi kárunkra is. Elég sok borsot törtünk mi már majdnem állandóan az ő orruk alá, amikor a nevetők a mi pártunkon voltak. Most mi is a nevetők pártján vagyunk, ha mindjárt ránk is jár a rúd. S talán mi magunk mulatunk a mulatók közt legjobban. Rossz ember az, aki csak másokat tréfál meg s önmaga megharagszik az ellene fordított tréfa miatt. Hiszen ez az egész dolog csak ártatlan bohóság, ami nem sért.

K. P. Nézze meg a telekkönyvet. Mi nem vagyunk házasságközvetítő intézet.

B. B. Nincs „gráci Szent Vinczéről“ nevezett irgalmas-néne-rendház, hanem van Szent Vinczéről nevezett irg. nénék gráci rendháza. Paulai Szt. Ferencz azonban helyes.

Éva. Azon ne csodálkozzék, lassanként minden érdekkörnek meg lesz a maga lapja, mely az illetők érdekeit képviseli. Lám Párisban „Journal des Mendiants“ név alatt napilap létezik, melyet az ottani koldusok adnak ki. A hírlap előfizetői javára naponként közli a gazdagoknál előforduló kereszteléseket, esküvőket, temetéseket, ugyszintén ezek elutazásait és megérkezéseit, betegségeiket és fölgyógyulásait, valamint utasítják olvasóikat, hogy mely érában lesz legjobb azok erszényeihez folyamodni, kik nem fizetnek elő a lapra.

Álló helyes. Boccaccio így mondandó ki: Bokkacscsó. Épp így Lambertuccio = Lambertucscsó.

Gabona-árjegyzék.

Pécs szab. kir. városában 1893. évi július hó 29-én tartott hetivásárról.

Az árak métermázsánként számítottak.

	őszi	tavaszi	új
Bazsa	7 10 6 90		
Kétszeres	6 40 6 20		
Rozsa	6 5 80		
Árpás	5 50 5 30	6 5 80	
Zab	7 40 7 20		
Repcze			
Bükköny	széna		
Kukoricza	5 80 5 70		
Széna	3 20 3		
Szalma	2		

Kínálat: közép (mintegy 150 gabona koszi volt a piacon.)

Laptulajdonos:

NAGY FERENCZ.

Feladó szerkesztő:

HAKSCH LAJOS.

Hirdetések:**Hirdetmény.**

Közadós **Armuth A. Adolf** mohácsi lakos csődválasztmányának határozata alapján ezennel közhírré teszem, miszerint a még be nem folyt mintegy 3800 frtot kitevő könyvkövetelések

1893. évi augusztus hó 9-én délelőtt 10 órakor

Pécsen, a kir. törvényszék hivatalos helyiségében az árverező szobában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett eladatni fognak.

Ezen elárverezendő követelésekről készített kimutatás alólirottán naponként 11—12 óra közt betekinthező, s annak 1 példánya az árverési vevőnek kiadatni fog.

A választmány sem a követelések összegének helyessége — sem azok fennállása és behajthatóságaért felelősséget nem vállal.

A bélyeg- és jogilleték vevő által viselendő.

Pécsen 1893. auguszt. 1-én.

Egry József

mint Armuth A. Adolf csődtömegének gondnoka.

Házak eladása.

Pécsett, Mór-utca 6. és 8. számú
összetartozó

házak,

melyekben egy 4 szobából és egy 3 szobából álló lakás van hozzátartozó mellékke-lyiségekkel és esinos kert, jutányos árért szabad kézből eladó.

Értekezhetni a tulajdonossal, Szigeti országot 14. sz.

Legjobb védőszer járványos betegségek ellen!

Regeneri
SAVANYÚVÍZ

A köhögési ingert enyhíti.

Olcsó árak.
Leírások ingyen.

Főraktár: Budapesten, V., Lipót-körút 21 a.
Igazgatóság: Radein-fürdőben (Styria).
Előmozdítja az emésztést.

Leonhardi-féle tenták

a legjobbak
csakis valódi a feltalálótól:
LEONHARDI ÁGOST, Bodenbach a. d. Elbe.

Ezen véd-
csász. kir. osztr. 36089. szám.
jeggyel
magy. kir. szab. 48274. szám.

Író-tenták:

Anthracen-tenta kék-fekete
Legf. könyvtenta kék-fekete
Alizarin-tenta, zöld-kék-fekete
Gallus-tenta) korom-
Világposta-tenta) fekete

Legjobb író-tenta a könyvvezetéshez, határtalan tartósság okmányok számára. Szabadalmazott eljárásom szerint készítve.

Másoló-tenták:

Anthracen-másoló) Kitűnően másolódnak; egyszer-
Alizarin író és másoló) mind könyvelésre is aján-
latosak.

Encre violette noire communicative) Egyetlen ten-
Violette kettős-másoló) tak keresk.
Fekete világposta másoló) levelezésre,
melyekről hó-
napok mulva
tisztá másola-
tok készíthetők

Non plus ultra-másoló 4-6 másolatot ad. Fontos bankoknak, biztosítóintézeteknek és tengerentúli levelezésre.

Színes-tenták autografia-tenták, hektograph-tenták, folyékony-tus mérnököknek és rajzolóknak, tinta-porok és kivonatok, bélyegző-festék, másoló-festék, legszebb írógép festékek; fehérmű jegyzés-festék- folyékony enyv- és gummi, haenyv, fényenyv, Eau de Labarraque tentafoltok eltávolítására papírról és fehérneműről Pécsett, Szigeti utca 14. sz. A bel- és külföldi legfőbb írószerszerekkereskedésben kaphatók.

Pósta és távirda czim: „Kegyelet“ Pécs.

„KEGYELET“ első pécsi temetkezési intézet
Pécsett, Ferencziek-utca 6. sz. (Kis-tér, Bilitz-féle házban) és
Perczel- (Ó-posta) utca 22, szám saját házában lévő raktárral.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek teljes tisztelettel tudomására adni, hogy temetkezési intézetünket Perczel-utca 22. sz. raktárnak fentartásával, Ferencziek-utca 6. sz. Bilitz-féle házba helyeztük át és ezen fő üzlethelyiséget a Perczel-utczával Telephon-nal összekapcsoltuk és így raktárunkat tetemesen szaporitva és kibővitve — képesek vagyunk a legmagasabb igényeknek és kívánalmaknak minden irányban és tekintetben nemcsak a leggyorsabban, hanem egyuttal legpontosabban megfelelni.

Temetéseknek legpontosabb valamint legolcsóbb rendezését ékes üveg- avagy díszes más rangu halottas kocsikban elvállaljuk úgy helyben valamint a szomszédos megyék bármely városában avagy községben — elvállalunk egyuttal hulla-szállítást légmentes zárt érczkoporsókban a bel- és külföld minden irányában. Raktárunkon található: fa- és érczkoporsók, szemfedők, halottas öltözék, sirkoszoruk, gyertyák, fátolok, egyáltalán a temetkezésekhez szükséges legdiszesebb és legolcsóbb bármi néven nevezendő kellékek dús választéka.

Tőrekvésünk oda irányuland, hogy a 20 évi fenállásunk — tehát tényleg az I-ső pécsi temetkezési intézet szorgos tőrekvésével szerzett jó hírnevet minden toakodás nélkül — szorgos, pontos szolgálat valamint való és (nem látszólagos) olcsóság által mint eddig, ugy ezentúl is fentartva, a n. é. közönség becses bizalmát minden tekintetben kivívjuk.

Tévedések kikerülése végett kijelentjük, hogy intézeünk kezelésével, temetések felvétele és rendezésével

Gindl Alajos urat

biztuk meg.
Maradunk kiváló tisztelettel

Hartl Ferencz és társai.

Kindl Ferencz, Szigriszt János, Lauber Rezső,
özv. Hoffman Karolyné, özv. Edhoffer Ferenczné.

Posta és távirda czim: „Kegyelet“ Pécs.

Telephonszám Perczel-utca 85. Kis-tér 86.

Telephonszám Perczel-utca 85. Kis-tér 86.

Hirdetések

igen előnyös árakon vétetnek föl ki-
adóhivatalunkban.

„MARGIT“

GYÓGYFORRÁS,

„MAGYAR SELTERS“

Vegyelemezve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsavtartalma kiváló hatásának bizonyult, különösen **tüdőbántalmaknál**, a hol a szabad szénsav csekélyebb jelenléte megóvja a beteget a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szénsav gazdagsága a gyógyhatásu alkatrészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabad szénsavtartalmában erősebb ásványvizek, mint a **seltersi, gleicherbergi, tődőbajokban**, különösen **tüdővérzé-
seknél** már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használatik.

A **tüdőbetegek** klimatikus gyógyintézeteiben, különösen a leglátogatottabb **Görbersdorfban** a Margit-víz otthonossá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapesten: **dr. Korányi, dr. Gebhardt, dr. Navrátil, dr. Poór, dr. Kétly, dr. Barbás**; Bécsben: **dr. Bamberger, dr. Duschek, stb.** a legjobb eredménnyel alkalmazzák a **légző-, emésztő- és húgyszervek** általános hurutos bántalmainál.

Mint ivóvíz

präservatív gyógyszernek bizonyult a **kolera**-megbetegedés ellen,

borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos
főraktár **Édeskuty L.**

cs. és k. és szerb
k. udv. Ásványviz-
szállítónál,
Budapest.

Ugyiszintén kapható minden gyógyszerertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

A t. cz. gazda-közönség

figyelmébe ajánljuk a

szeszgyári- hizláló- istállóinkban
termelt

légen szárított

természetes istálló-trágyát

mint a legolcsóbb, legbiztosabb és a
legrégebb trágya-anyagot,

mely nálunk akár tözegekben (tégla nagyságu
darabokban), akár zuzott állapotban, bármily
mennyiségben kapható.

Árjegyzékkel és mindennemű felvilágosítással kész-
ségesen szolgálunk.

Megrendeleseket haladék nélkül, pon-
tosan teljesítünk.

Neuman Testvérek

Aradon,

szesz- és sajtolt-élesztő-gyár- szeszfi-
nomító- és gőzmalom.

Idény május—október.

A cs. k. szab. déli vaspálya állomáshelye.

Daruvári ásványfürdő Szlavoniában.

Intéző fürdőorvos: **Dr. Degré Vilmos Bécsből.**

Bebizonyult gyógyhatás női betegségeknél, mint: magtalanság, sápkór, fehér-
folyás, tisztulási zavarok, exsudat és hólyag fájdalmaknál, továbbá köszvény, csúz és
idegbajok ellen.

Ujonnán berendezett

hidegviz-gyógyintézet izzasztó-kabinokkal,

gräfenbergi mód szerinti bepólyázás. Villamos fürdők. Meleg és hideg zuhanyok. Massage
svéd gyógymód szerint. Inhalatio kamara stb. stb.

Daruvári fürdő a 830 méter magas szlavonai középhegység alján fekszik,
pompás parkokkal és fedett sétahelyiségekkel. Csinos társalgóteremmel és zenekarral,
olvasóteremmel, melyben minden jelentékeny hírlap stb. stb. található. A lakások és fürdők
a jelen kor minden igényeinek megfelelőleg vannak berendezve. Árak jutányosak.

Felvilágosítást ad a fürdőigazgatóság Daruvári fürdőben.

Utánnomat nem díjaztatik.

TAIZS JÓZSEF

nyomtatvány-raktárában és írószer-keres-
kedésében kapható:

*Az ev. ref. lelkészi hivatalok részére a zsinat által ki-
bocsájtott mintának megfelelő*

keresztelési, esketési és halálozási anyakönyvek

és a hozzá tartozó **kivonatok.**

Baranyavármegye

vásári szabályrendelete és a koresmai zárórára

vonatkozó szabályrendelet.

Kivonat a közs. képviselő testületnek a közutak
megállapítása tárgyában tartott ülés jegyzőkönyvéből stb.

*Továbbá a világhírű Leonhardi-féle anthracen, fekete okmány,
gallus, piros, kék és zöldszinű stb. tinták. Kitűnő és olcsó pe-
csétviaszok, ostyák, író és levélpapírok, írotollak, tinta- és porzó-
tartók stb. stb.*

nagy választékban és olcsó áron.